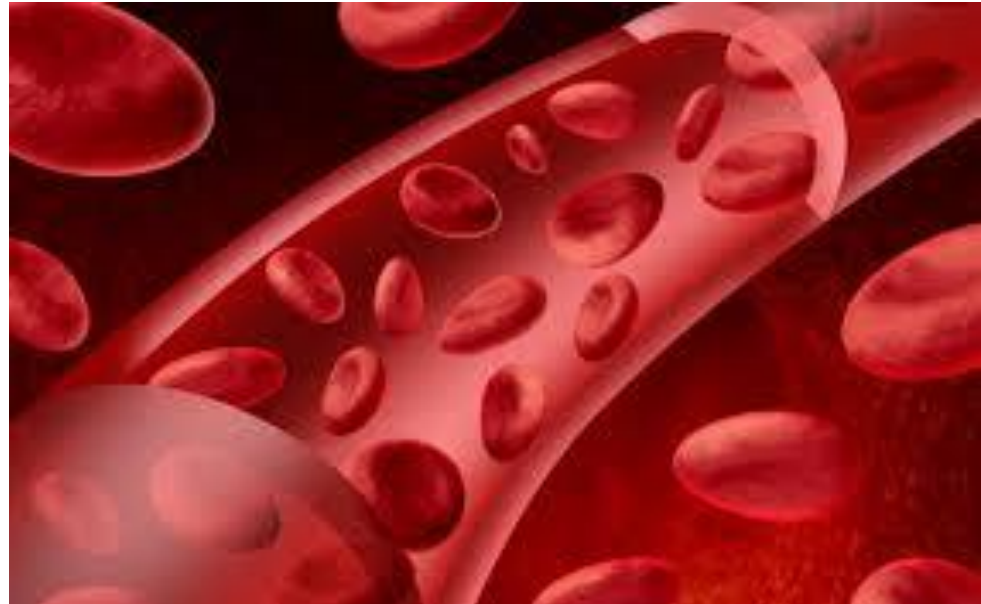

KRVÁCENÍ

PRVNÍ POMOC (BSPP011)
ZÁKLADY PRVNÍ POMOCI -
PŘEDNÁŠKA + CVIČENÍ (MRPP0111p
+ MRPP0111c)
LF MU, ÚZV
Podzim 2022

Krvácení

- Objem krve u dospělého člověka je 4,5 - 6 litrů
- Krevní ztrátu 10 % organizmus dokáže vyrovnat
- Náhlá ztráta 1/3 objemu krve vede k rozvoji hemoragického šoku
- Protětím velké tepny (krční, pažní, stehenní) lze vykrváct do 60 - 90 sekund

Krvácení

- Cílem zastavení krvácení je
  - Omezení průtoku krve ranou působením tlaku přímo na ránu (komprese)
  - Omezení průtoku krve ranou zvednutím končetiny (elevace) nad úroveň srdce
- **Je-li možnost, používat rukavice!**

Dělení krvácení – dle druhu krvácející cévy

- Tepenné (arteriální)
  - Poranění stěny tepenného systému je spojeno vždy s větším poraněním (tepny jsou uloženy hluboko pod kůží).
  - Tlak v tepenném systému je vyšší, proto krev z rány rytmicky vystřikuje při každém stažení srdeční svaloviny, krev je jasně červená.
  - Při tepenném krvácení hrozí velmi rychlé vykrvácení, proto je nezbytné co nejdříve zastavit krvácení.
- Žilní (venózní)
  - Poranění stěny žilního systému je spojeno s většími úrazy (žíly jsou uloženy hlouběji pod kůží), která může být drobná (poranění malé žíly), nebo masivní (např. při amputaci – zde dochází k významným ztrátám krve až k vykrvácení).
  - Tlak v žilním systému je menší než v tepnách, proto při žilním krvácení krev z rány volně vytéká a je tmavě červená.
- Vlasečnicové (kapilární)
  - Nezávažné drobné krvácení (drobné řezné ranky např. od kuchyňského nože).
- Smíšené
  - Tepenné i žilní, krev vytéká z rány (podobně, jako voda z kohoutku).

Dělení krvácení – dle směru krvácení

- Zevní (krev vytéká navenek, mimo tělo)
- Vnitřní (krev vytéká do tělních dutin (hrudní, břišní, lebeční)
  - Typické pro poranění při tupých nárazech do hrudníku, břicha, závažných fraktur, úrazech hlavy.
  - Diagnostika vnitřního krvácení je složitější než při vnějším krvácení.
  - V laické první pomoci je nezbytné uvažovat nad možností vnitřního krvácení (dle typu a mechanismu poranění) a včasné přivolání ZZS.
  - Na možnost vnitřního krvácení myslíme vždy při závažných dopravních nehodách; nárazech do hrudníku, břicha či hlavy; pádů z výšek, cyklistů přes řídítka a motorkářů.

Dělení krvácení – další dělení

Dle intenzity krvácení:

- Malé
- Střední
- Velké

Dle příčiny krvácení:

- Úrazové
- Neúrazové

VNĚJŠÍ KRVÁCENÍ

Oděrka – drobná poranění / excoriatio

- Ránu opláchněte tekoucí vodou, odstraňte nečistoty (pomocí dezinfekce, zejména v okolí rány, kde na kůži zůstávají patogeny) a po oschnutí zakryjte krytím, nebo ponechte nasucho.

Vlásečnicové / kapilární krvácení

- Krev prosakuje po kapkách
- Po zastavení krvácení (spontánní) opláchněte ránu pod tekoucí vodou, odstraňte nečistoty (pomocí dezinfekce) a po zaschnutí překryjte krytím (polštářkem s náplastí)

Žilní / venózní krvácení

– Příznaky

- Tmavá červená krev z rány volně vytéká, nebo se valí, **sama se nezastaví**

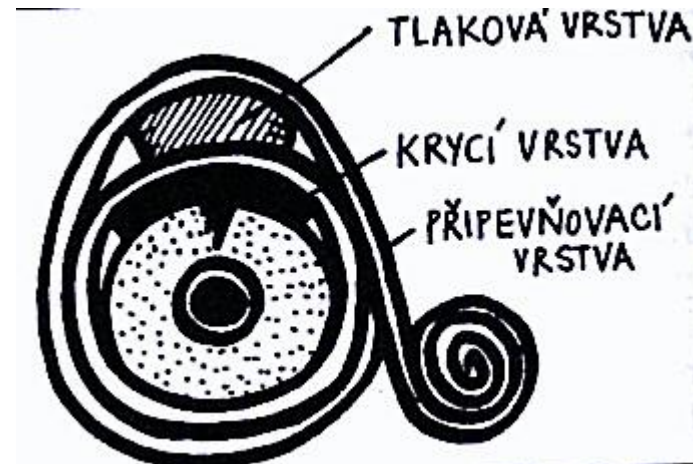
- Nemůžeme-li okamžitě připravit tlakový obvaz, stlačíme ránu přes kus tkaniny

Žilní / venózní krvácení – První pomoc

- Záchránce se ujistí, že jemu ani postiženému na místě nehrozí žádné další nebezpečí.
- Záchránce postiženého posadí nebo položí (dle tolerance poraněného) a zastaví viditelné zevní krvácení.
  - Záchránce pevně stlačí krvácející cévu přímo v ráně svými prsty (ruka by měla být chráněna rukavicí, je-li to možné) nebo smotaným obvazem.
  - Obvaz musí být přiložen pevně na ráně (nesmí se volně pohybovat), ovšem je chyba pokud je příliš pevně utažen (podobně jako zaškrcovadlo).
  - Pokud obvaz prosakuje, přiložíme další vrstvu.
  - Záchránce se vyvaruje bolestivých manipulací, vyzve postiženého, aby se vyhnul fyzické námaze.
- Záchránce přivolá ZZS.
- Záchránce zajistí protišoková opatření.
  - Zabráníme podchlazení postiženého – postiženého izolujeme od země a přikryjeme ho přikrývkou nebo izometrickou fólií.
- Záchránce postiženého nepřetržitě monitoruje (pokud je to možné), a ihned reaguje na případné zhoršení stavu.

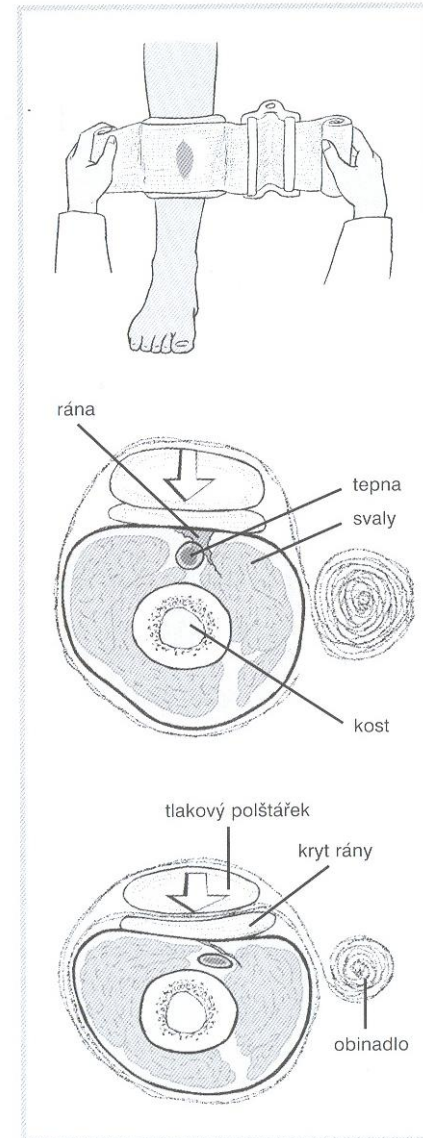
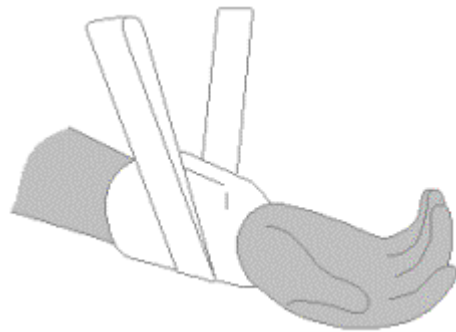
Technika tlakového obvazu

- 1. **Krycí vrstva**: (sterilní) vrstva přes ránu
- 2. **Tlaková vrstva**: stočené obinadlo, polštářek hotového obvazu, kapesník ...
- 3. **Fixace** (obinadlo, nebo šátek): přitahuje krycí a tlakovou vrstvu k ráně

Technika tlakového obvazu

- Tlakový obvaz nelze použít tam, kde je v ráně cizí těleso (hřebík, sklo, kámen...), nebo při otevřené zlomenině
- Končetina **nesmí** být studená, **pulz** na periferii musí být **hmatný**

Obr. 3.2. Přiložení tlakového obvazu

Tepenné / arteriální krvácení

– Příznaky

- Vystřikující jasně červená krev s pulzací v rytmu srdeční akce

Tepenné / arteriální krvácení – První pomoc

- Zachránce se ujistí, že jemu ani postiženému na místě nehrozí žádná další nebezpečí.
- Zachránce postiženého posadí nebo položí (dle tolerance poraněného) a zastaví viditelné zevní krvácení.

Zachránce pevně stlačí krvácející cévu přímo v ráně svými prsty (ruka by měla být chráněna rukavicí, je-li to možné) nebo smotaným obvazem.

Pokud to situace vyžaduje a umožňuje, zhotovíme tlakový obvaz.

Pokud tlakový obvaz prosakuje, přiložíme další vrstvu.

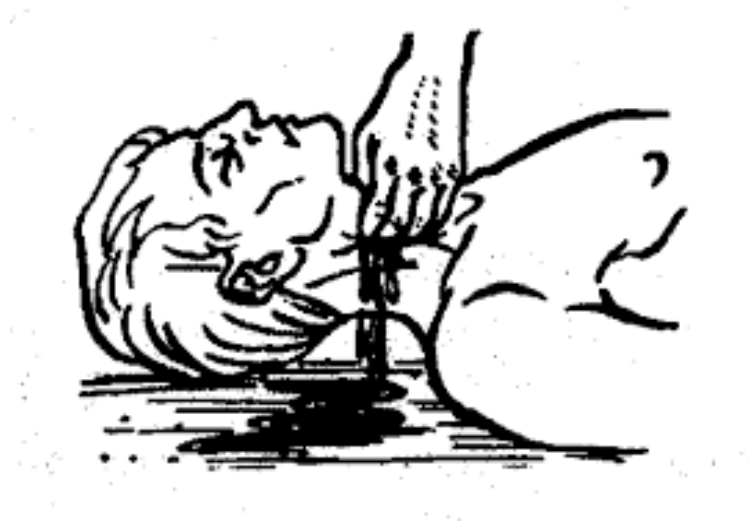
Při prosáknutí tří vrstev přiložíme zaškrcovadlo nebo v situaci, kdy je otevřená zlomenina, cizí těleso v ráně.

Zachránce se vyvaruje bolestivých manipulací, vyzve postiženého, aby se vyhnul fyzické námaze.

- Zachránce přivolání ZZS.
- Zachránce zajistí protišoková opatření.
Zabráníme podchlazení postiženého – postiženého izolujeme od země a přikryjeme ho přikrývkou nebo izometrickou fólií.
- Zachránce postiženého nepřetržitě monitoruje (pokud je to možné), a ihned reaguje na případné zhoršení stavu.

Krvácení z velkých tepen

- Při poranění krkavice, podklíčkové tepny
  - Stlačíme v místě rány až do definitivního ošetření (nelze přiložit tlakový obvaz)

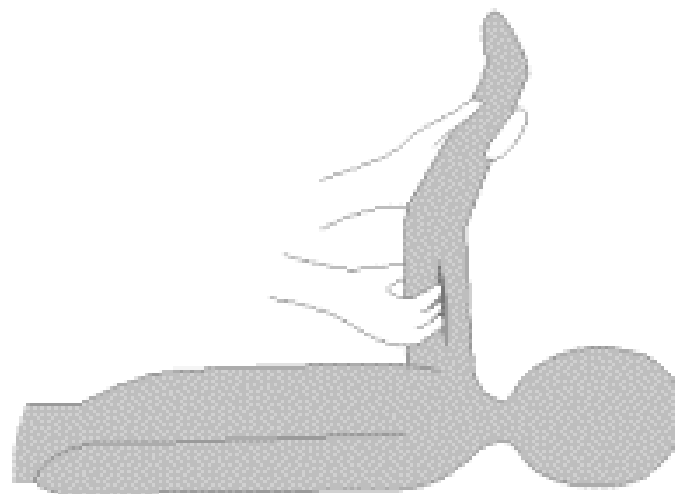
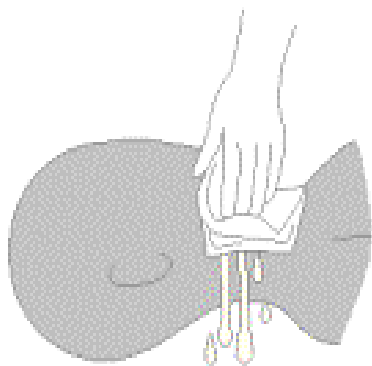
Krvácení z velkých tepen na končetině

- Nouzově na přechodnou dobu stlačíme přímo v ráně (prsty) a elevujeme končetinu
- Poté přiložíme tlakový obvaz
- Zaškrcovadlo dle stavu
- Pravidelně kontrolujeme postiženého - vitální funkce, obvaz
- ZZS

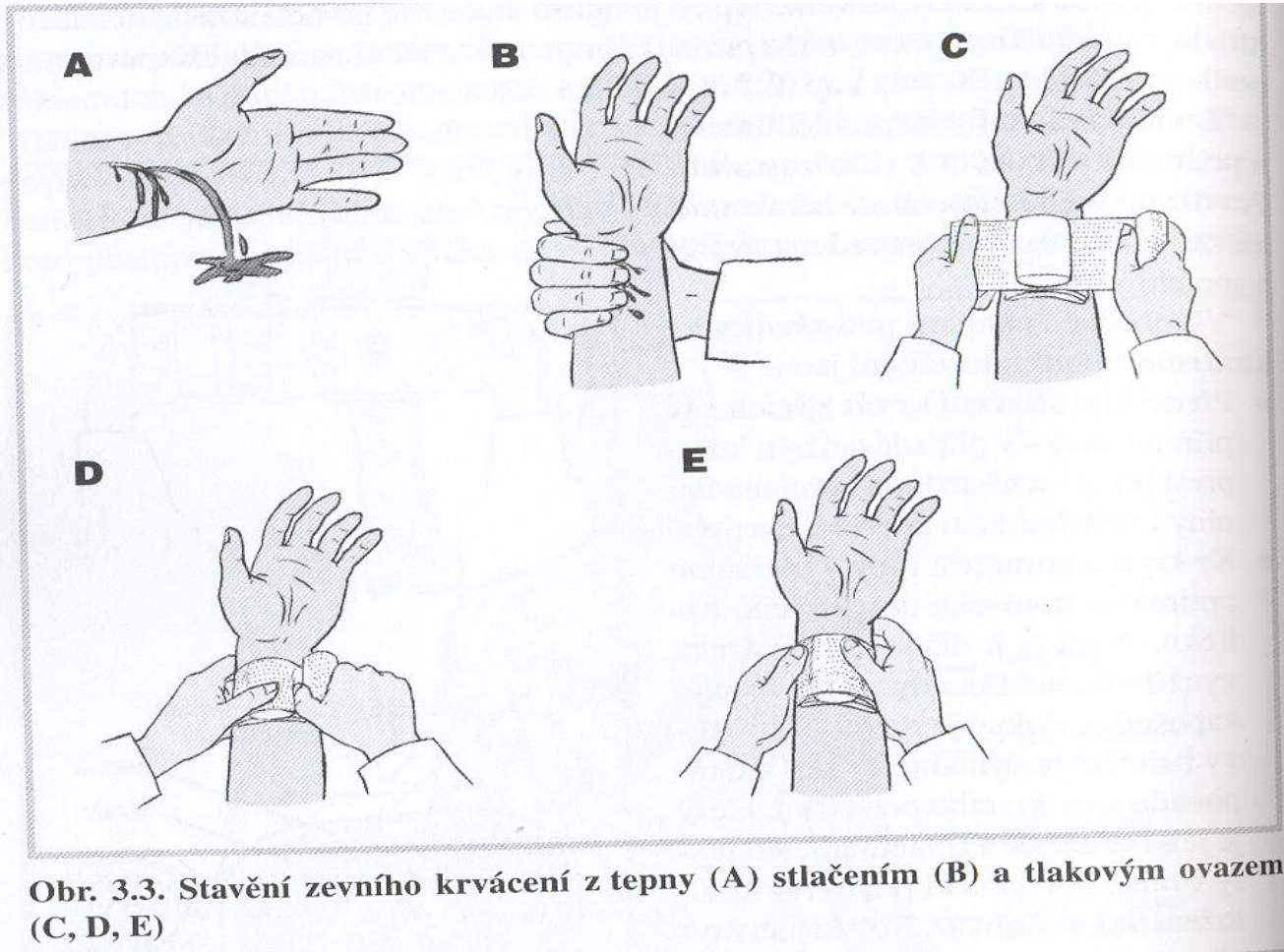
Krvácení ze středních a menších tepen

- Elevace
- Tlakový obvaz
- Pravidelně kontrolujeme postiženého – vitální funkce, obvaz
- ZZS

Stlačení tepny v ráně

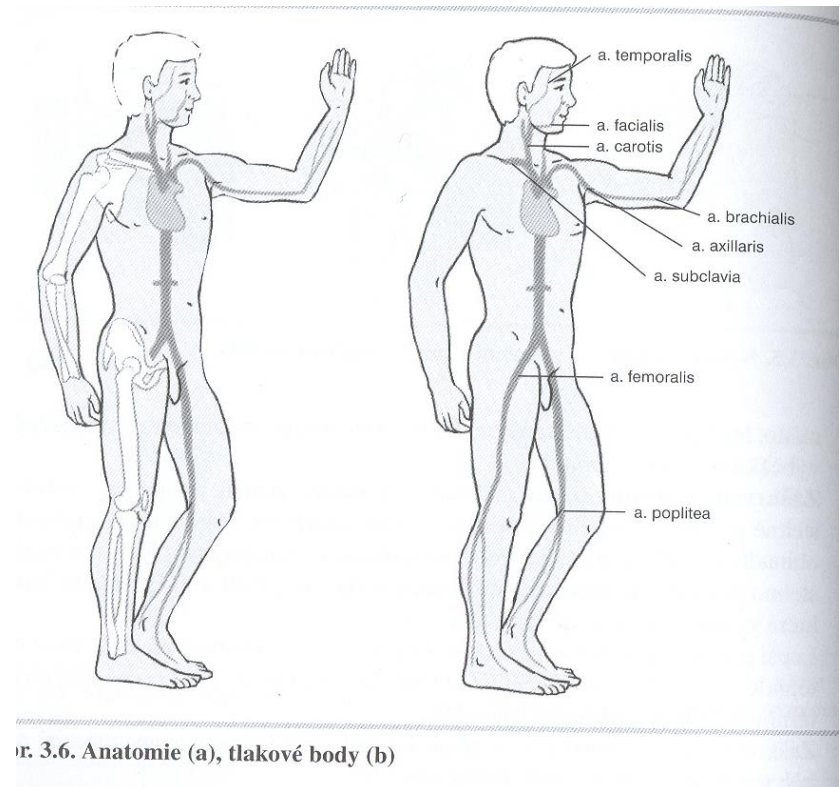

Stlačení tepny v ráně

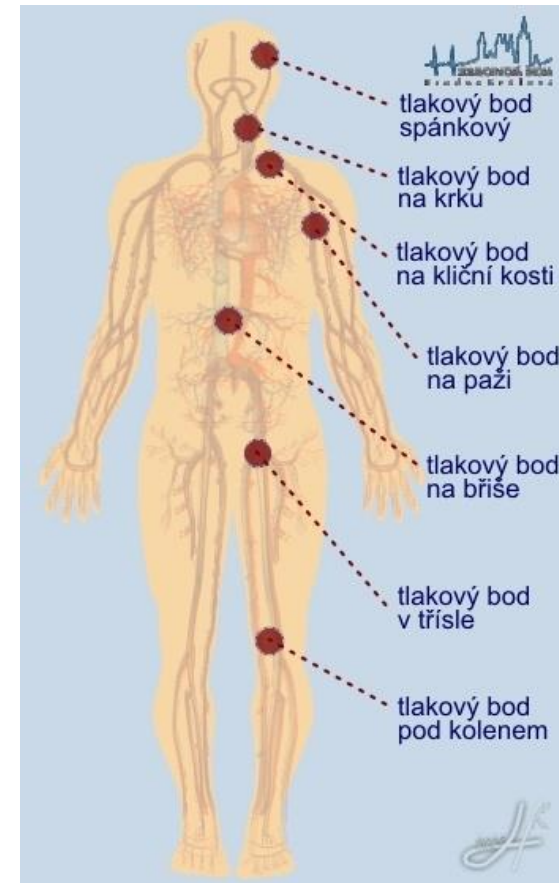
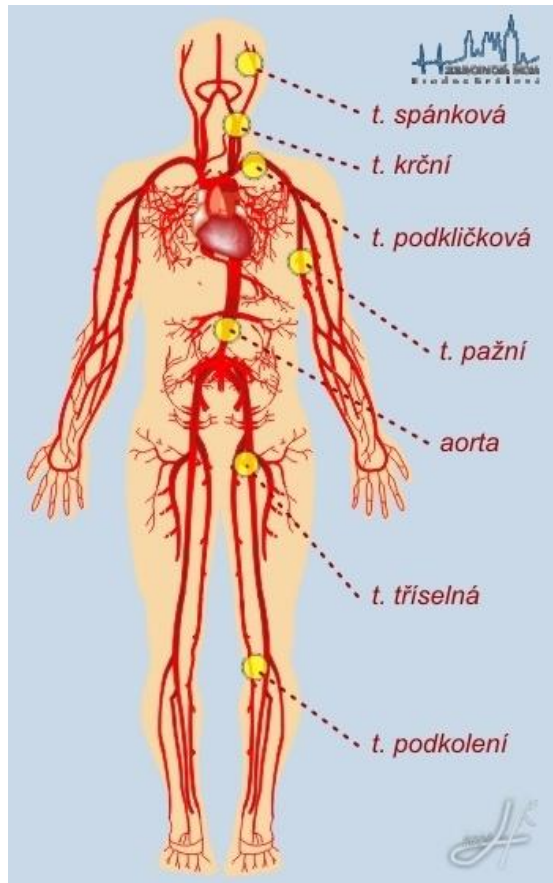

Tlakové body

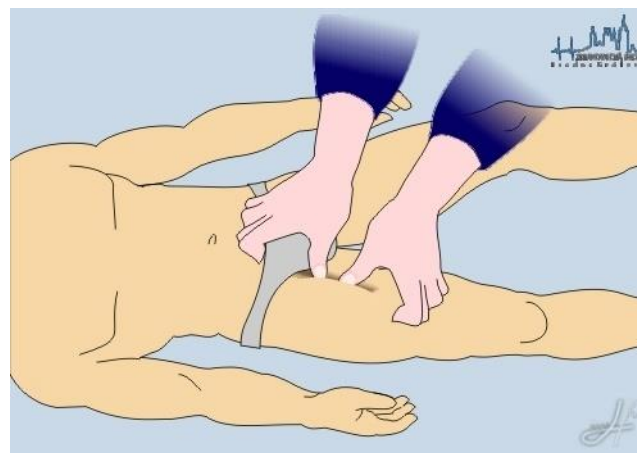
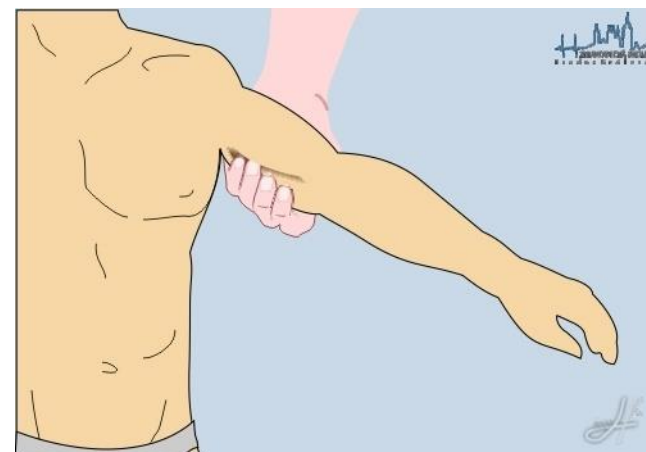
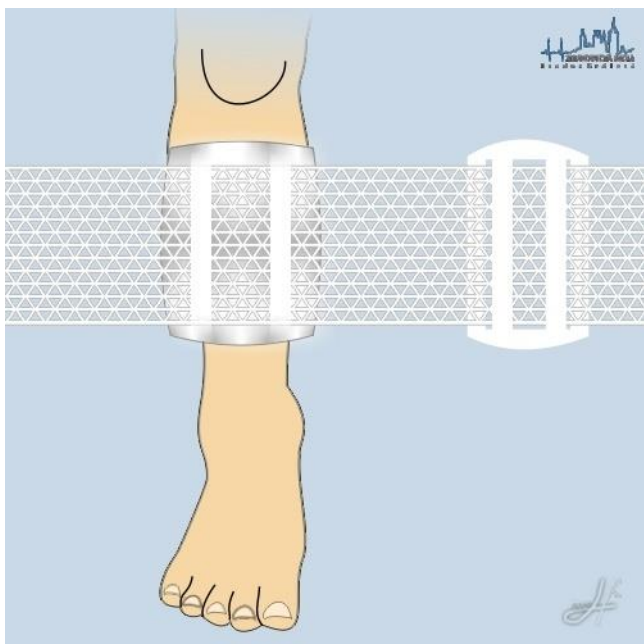
- Místa, kde je tepna dobře dostupná a má pod sebou pevný podklad (kost), ke které ji lze přitlačit
- OD JEJICH POUŽITÍ SE UPOUŠTÍ (laické první pomoci nejsou doporučovány)

Tlakové body

Tlakový obvaz / Stlačení tepny v ráně

Zaškrcovadlo

– Indikace:

- Úrazová amputace spojená s masivním krvácením
- Masivní krvácení z pažní a stehenní tepny
- Otevřená zlomenina nebo cizí těleso v ráně spojené s tepenným krvácením
- Dočasné zastavení krvácení při nedostatku záchránců na krátkou dobu
- Prosáknutí tří vrstev tlakového obvazu

Zásady přiložení zaškrcovadla

- Zapsat, zapamatovat si čas přiložení
- Nepovolovat
- Zaškrčenou končetinu znehybnit, **chladit pro zpomalení metabolismu**
- Nepřikládat do oblasti kloubů
- **Přikládat pouze přes oděv** (ne přímo na kůži)
- Šířka minimálně na HK 6 cm, na DK 12 cm
- Správně zaškrčená končetina je **bledá, chladná, není hmatný pulz, nehtová lůžka bílé**

Zaškrcovadlo

krvácení z
velkých tepen

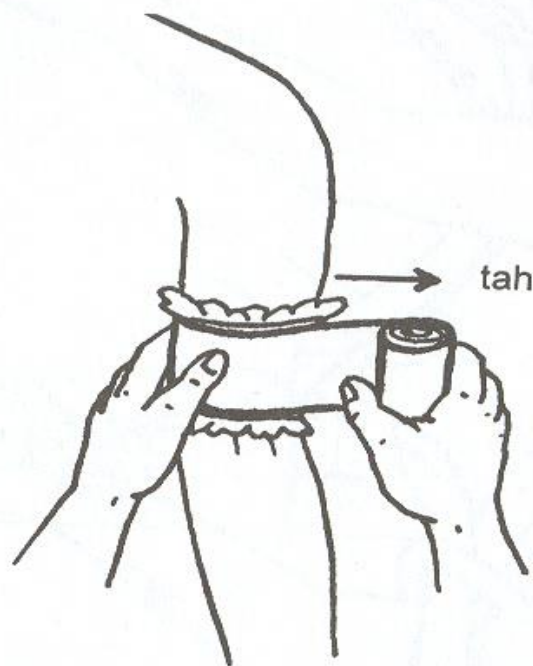
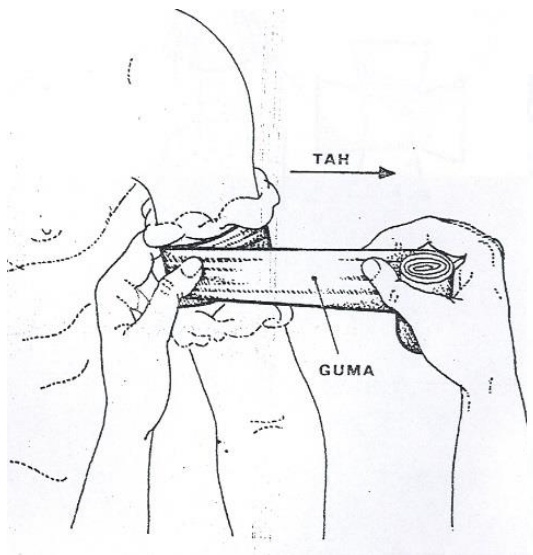
tam, kde nepoužíváme
tlakový obvaz:
- otevřená zlomenina
- cizí předmět v ráně

amputace

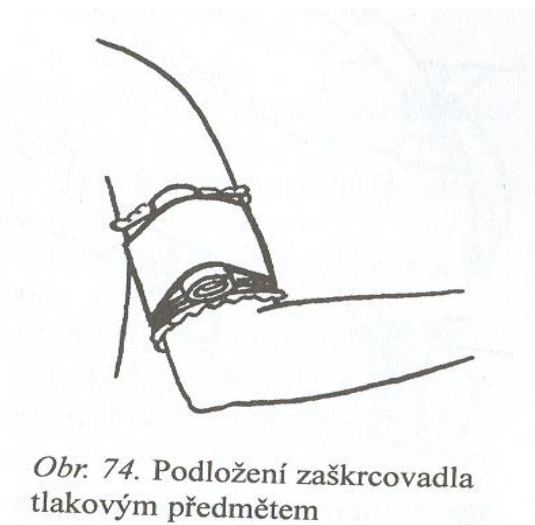

prosáknutí tří
vrstev tlakového
obvazu

Přikládání Martinova obinadla

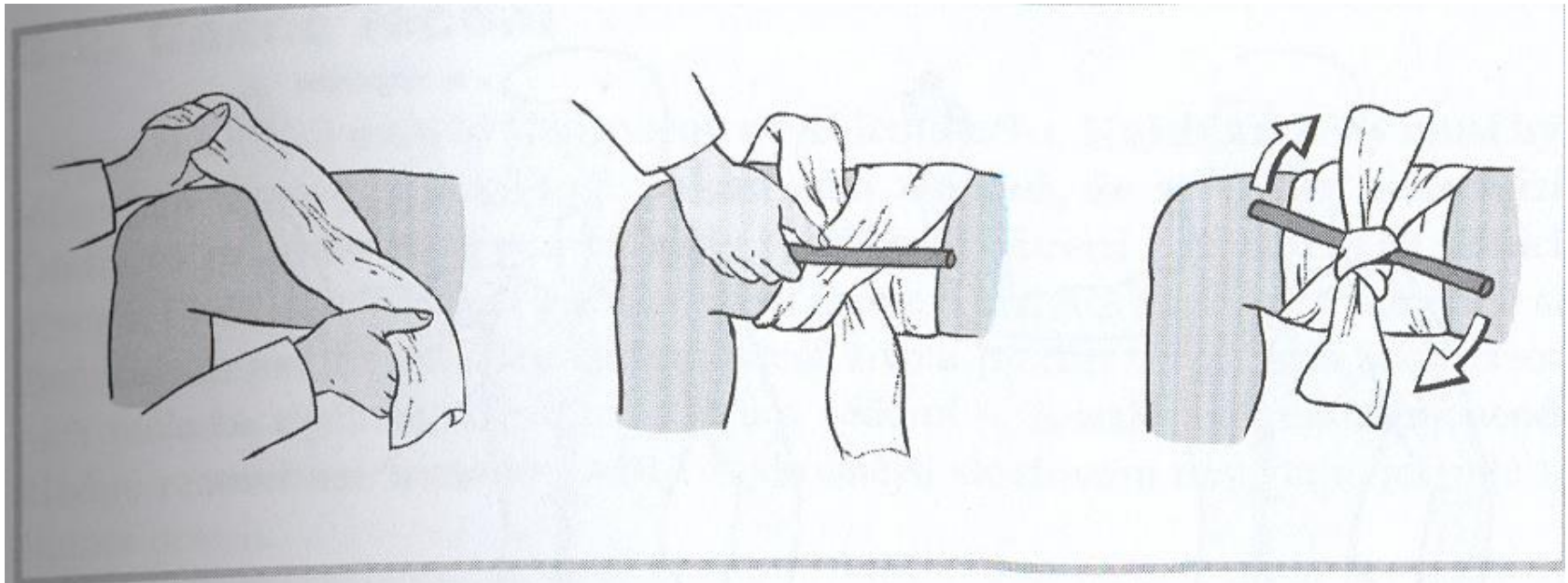

Obr. 73. Přikládání Martinova obinadla

Obr. 74. Podložení zaškrcovadla tlakovým předmětem

Nouzové zaškrcení stehenní tepny

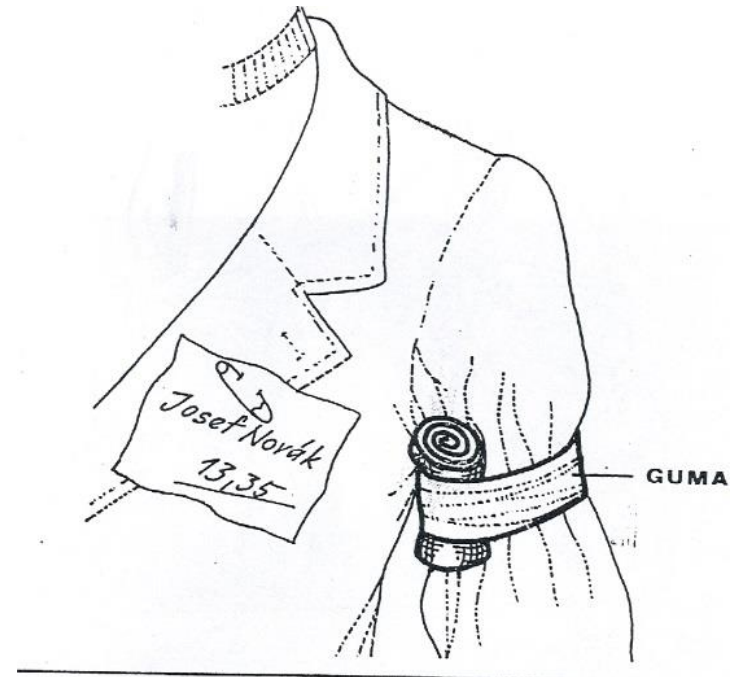
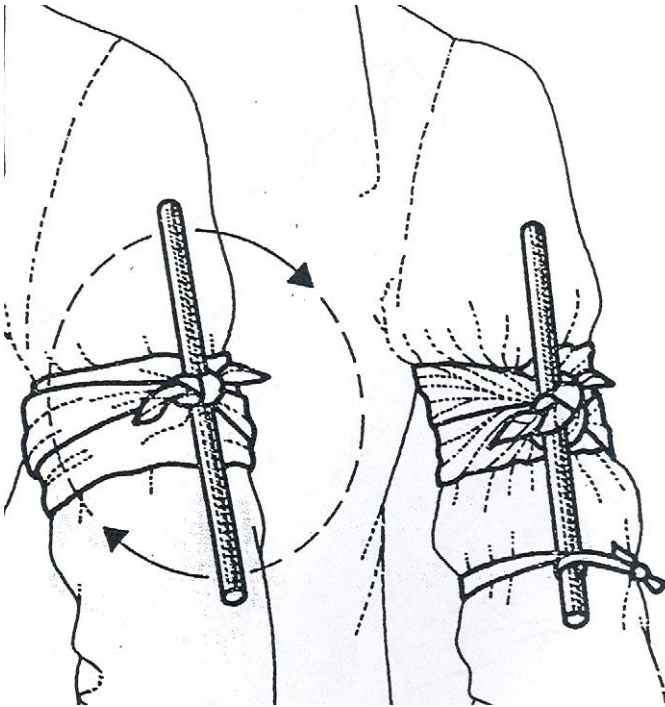

Obr. 3.5. Nouzové zaškrcení stehenní tepny s využitím **roubíku**

Nouzové zaškrcení stehenní tepny

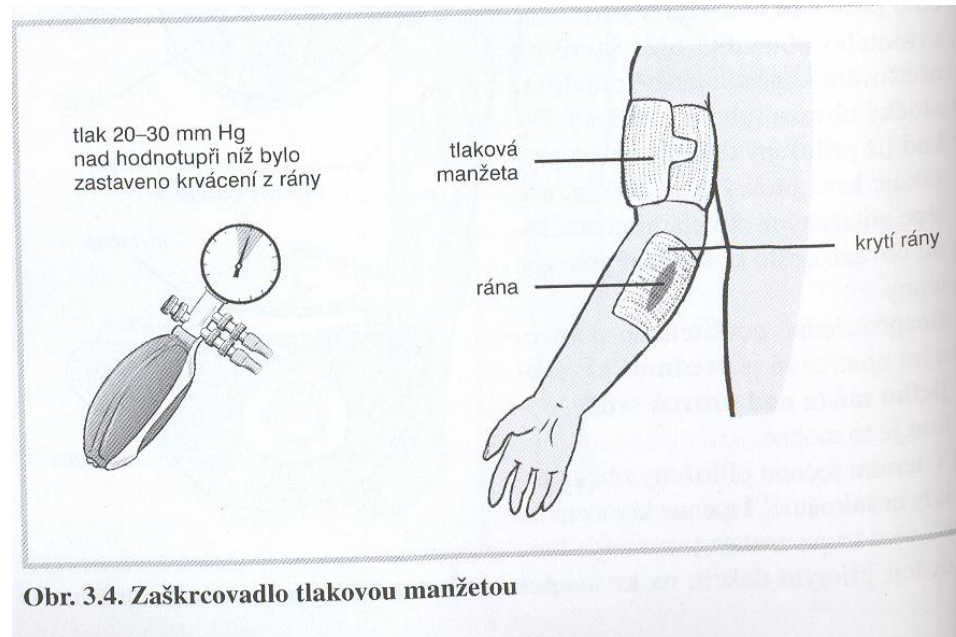

Nouzové zaškrcení pažní tepny

Improvizace zaškrcovadla

- Použití manžety tonometru natlakované na tlak převyšující systolický tlak postiženého o 20 - 30 mmHg

Manuální tlak

- Ruční držení tlaku vyžaduje, abyste použili ruce k fyzickému zatlačení na ránu, čímž docítíte přímý tlak v oblasti krvácení
- I když se tato metoda může znát efektivní, omezí Vám to možnost (při jednom zachránci) k provádění dalších úkonů, které může být potřeba udělat a přivolat ZZS

VNITŘNÍ KRVÁCENÍ

Vnitřní krvácení

– Příznaky:

- Nápadná bledost, slabost, malátnost, únava, opakované zívání
- Bolest v postižené oblasti
- Pulz zrychlený, špatně hmatný (nitkovitý)
- Pokles TK
- Dýchání zrychlené a povrchní
- Okrajové části těla chladné, studené, zpocené

Druhy vnitřního krvácení

Do dutiny břišní (hemoperitoneum)

– Příznaky:

- Prudká bolest břicha
- Leží v úlevové poloze s koleny pokrčenými k břichu
- Bledost, slabost
- Únava, zvracení
- Rozvíjející se šok

– PP:

- Úlevová poloha
- Při známkách šoku DKK do zvýšené polohy + ostatní protišoková opatření
- Kontrola vitálních funkcí
- Nic per os
- ZZS

Druhy vnitřního krvácení

Do dutiny hrudní (hemotorax)

– Příznaky:

- Dušnost
- Výrazné omezení dýchacích pohybů

– PP:

- Poloha v polosedě s oporou hlavy a zad
- Kontrola vitálních funkcí
- ZZS

Druhy vnitřního krvácení

Do dutiny lebeční

– Příznaky:

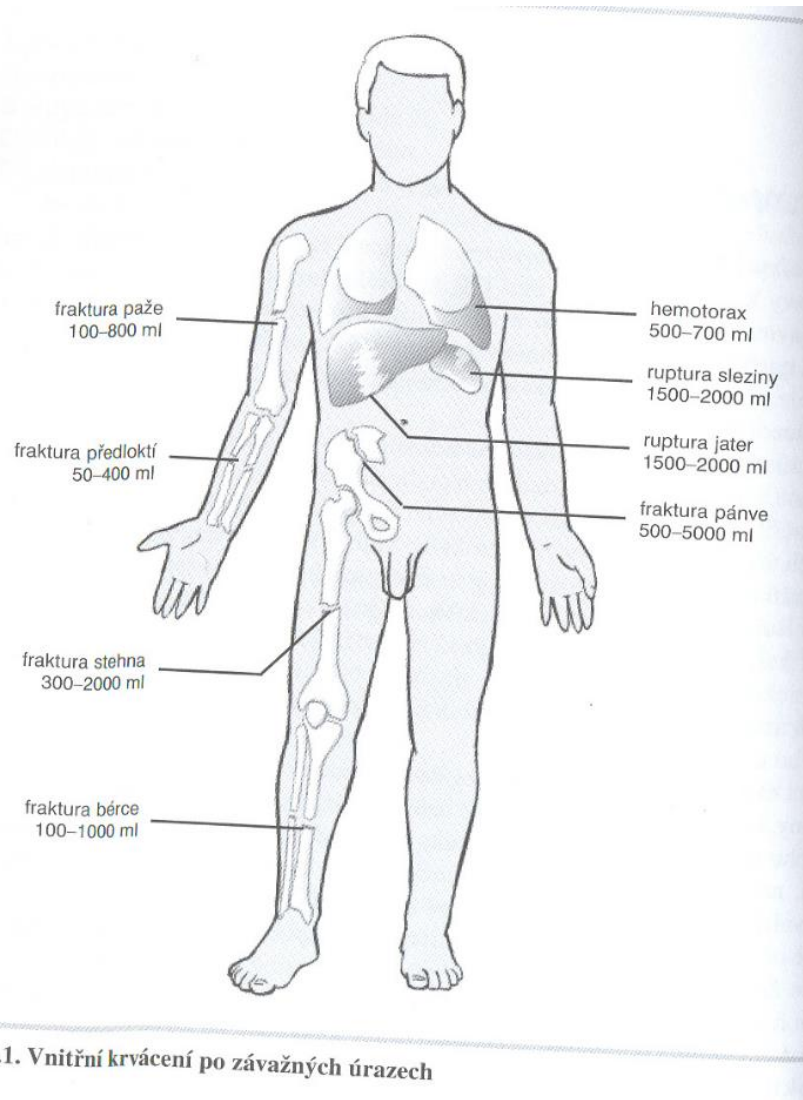
– Útlak krevním výronem (porucha vědomí, bezvědomí)

Druhy vnitřního krvácení

Do měkkých tkání při zlomeninách dlouhých kostí

- Velké krevní ztráty
- PP:
  - Dle poranění
  - Protišoková opatření
  - Autotransfuzní (protišoková) poloha
  - Kontrola vitálních funkcí
  - ZZS

Krevní ztráty

KRVÁCENÍ Z PŘIROZENÝCH TĚLESNÝCH OTVORŮ

Krvácení z dutiny ústní

- Vytržení, vyražení zubu
  - Do zubního lůžka tampon
  - Improvizace: kapesník, gáza
  - Skousnout na 20 - 30 minut

- Krvácení z jazyka, měkkého patra, nosohltanu
  - Stisknutí tlakového bodu na a. karotis, a. facialis

Krvácení z dutiny ústní

První pomoc

– Při vědomí:

- Poloha vsedě s hlavou předkloněnou
- Do rukou ručník, kapesník a necháme krev odtékat
- Nesmí krev polykat → zvracení → aspirace
- Nemůže-li sedět: na břicho, na bok (podložit čelo a ramena, krev necháme odtékat)

– V bezvědomí:

- Rautekova poloha
- Kontrola odtékání krve
- Kontrola vitálních funkcí
- ZZS

Krvácení z nosu

První pomoc

– Při vědomí:

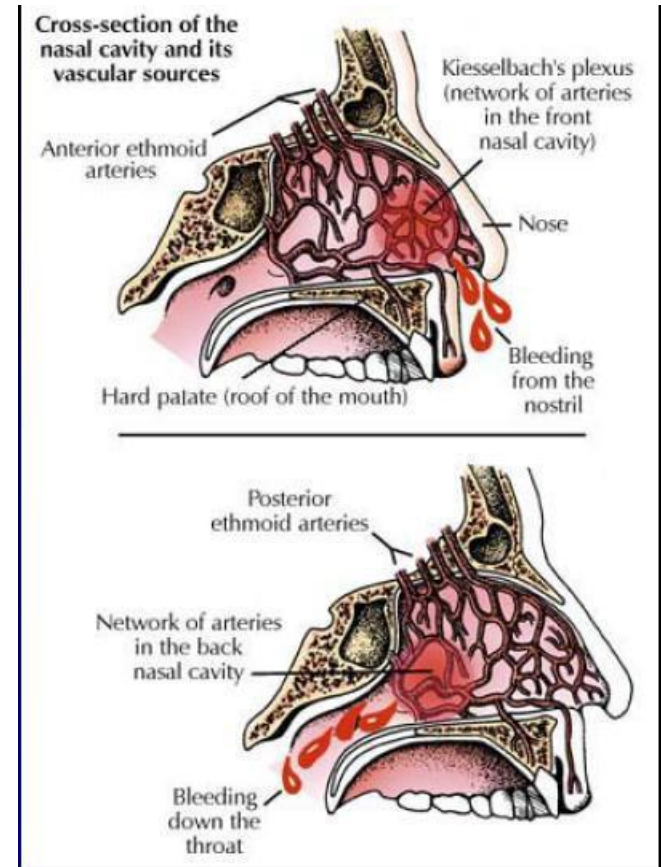
- Poloha vsedě s předklonem hlavy
- Stisk nosního křídla na 3 - 5 minut
- Klidné dýchání ústy, na čelo a do týlu studený obklad
- Možnost prakového obvazu

– V bezvědomí:

- Rautekova poloha
- Podložit odsávací vrstvu
- Studený obklad do týlu
- ZZS

– ZZS (silné), obtížně zastavitelné krvácení, bezvědomí, děti, aspirace

Krvácení z nosu

Krvácení z ucha

První pomoc

– Při vědomí:

- Poloha vsedě / vleže s opřením hlavy na postiženou stranu
- Savý obvaz na ucho

– V Bezvědomí:

- Savý obvaz na ucho
- Rautekova poloha na boku postižené strany
- Hlavu a ramena možno vypočítat, aby se obvaz nedotýkal podložky
- Kontrola vitálních funkcí a krvácení
- ZZS

Zvracení krve

První pomoc

– Při vědomí:

- Poloha vsedě
- Savý materiál / nádoba pro zachycení zvratků
- Neschopen sedět (úlevová poloha na boku)

– V Bezvědomí:

- Rautekova poloha
- Podložit odsávací vrstvu
- Znamky šoku (protišoková opatření - 5T)
- Kontrola vitálních funkcí a průchodnosti dýchacích cest
- ZZS

Vykašlávání krve

První pomoc

– Při vědomí:

- Poloha vsedě s oporou hlavy a zad
- Na hrudník studený obklad
- Při chrlení krve (poloha na boku s vypodloženým hrudníkem)
- Kontrola vitálních funkcí
- ZZS

Krvácení z konečníku, močových cest a pohlavních orgánů

- Poloha na zádech s mírně podloženou hlavou a pokrčenými DKK
- Podložit silnou odsávací vrstvou obvazového materiálu
- Na břicho studený obklad
- ZZS

Použité zdroje

- SAIBERTO VÁ, Simona. *První pomoc*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014 (2017). ISBN 978-80-210-7020-2

